

Krig och inre fred Föredrag i fastan 1992

Bröder och systrar.

Det är med fruktan och bävan, som när man närmar sig det heliga och det utsägliga, som jag har förberett dessa reflexioner, ombedd därtill av bröderna i denna kommunitet och som jag, kanske oförsiktigt, hade lovat dem. Mycket snart blev jag medveten om att det här inte kunde röra sig om ett tema bland många andra utan i själva verket om en av de mest väsentliga frågor och som dessutom är en fråga som inte har upphört att följa mina steg som människa, som kristen, som dominikan ända till denna dag, som jag kommer att få tillfälle att återkomma till om en stund.

Min föresats är sålunda mycket personlig, en enkel-inbjudan till dem som vill, att ge sig i kast med, att följa eller fördjupa er egen begrundan över en fråga som inte skulle kunna släppa oss, även om vi ofta lämnar den därefter: vad är fred? För min del förefaller mig freden - det bibliska shalom - mer och mer som en yttersta verklighet om vilken man är tvingad att säga vad som sägs om Tao: "Den som talar om fred visar att han inte känner den och den som känner den, talar inte om den." Nyligen har det femte internationella bönemötet för fred hållits på Malta (fem år efter mötet i Assisi runt påven). Religiöst ansvariga kristna, judar och muslimer har antagit en fredsappell för det Heliga Landet: "Grundtexterna för våra religioner, toran, evangeliet och koranen inbjuder oss ständigt att bygga upp fred inom oss och runt omkring oss. Fred är ett av Guds namn, men också ett uppdrag anförtrott åt varje troende." (ARM 15.11.91) "Fred är ett av Guds namn". Ni får då inte förvåna er över att jag närmar mig den med fruktan och bävan och som en som tar av sig sina skor efter en mycket lång vandring. Att tränga in en smula i fredens mysterium, det är att gå på djupet, att röra sig mot tillvarons religiösa dimension.

Efter dessa inledande ord inbjuder jag er nu att följa mig. Om några, efter en lång väg, kan nå ända därefter att de ser att frid är ett av Guds namn, tycks det mig att vår mänskliga reflexion och redan alltifrån barndomen - vanligen startar på mycket mer erfarenhetsmässiga, yttre nivåer. Frågan blir då oftast: Varför krig? Det var så det började för mig.

Låt mig, då själva miljön inbjuder mig till det, utgå från ett personligt minne. Det var på vintern 1961 som jag gick in i detta kloster, i denna kyrka, för första gången. Detta besök som varade i några dagar skulle leda mig till att träda in i noviciatet två år senare. Varför detta besök? Vem var den unge man som just hade knackat på dörren till patern som var novismästare - Fader Besnard - på kvällen en dimmig och trist vinterdag?

Jag kommer från en praktiserande kristen familj, min tro har scout rörelsen att tacka för mycket (ett liv i kamratskap, omtanke om andra, hänsyn till naturen). Jag höll på att avsluta mina studier till ingenjör, vilka intresserade mig mycket. Genom den kristna studentrörelsen öppnade jag mig för kyrkans liv i världen under Johannes XXIII: s år. Ansvar inom studentkåren gav mig mycket tidigt kontakt med det politiska livets satsningar, dess ljusa och mörka sidor. Jag förberedde mig på ett liv med kompetens, ansvar och tjänst.

Vi befann oss året 1961 mitt i "händelserna" som först nu börjar få sin plats i det franska folkets minne. Man kallade detta "händelserna i Algeriet" med deras följe av våld, utpressningar och tortyr. För min del skulle jag inte resa till Algeriet förrän senare, efter självständigheten. Men ett stort antal släktingar och studiekamrater reste dit som soldater, och jag fick mycket snart veta vad som tilldrog sig där, vad mitt land hade för sig där. Vid denna tidpunkt hade jag redan genom läsning och genom filmer blivit känslig å ena sidan för det drama som man började kalla Tredje

Världen och, å den andra för erfarenheten från koncentrationslägren och tortyren i Nazityskland och i den sovjetiska Gulagen. Enligt en dåtida journalists ord, hade Hitler vunnit kriget och han var inte död. Han levde till och med bland oss. Var det vid tidpunkten för massakern på algerierna på Paris gator i oktober 1961 som jag i varje fall fick som en dubbel intuition, som aldrig har vederlagts? Bakom de tilltalande fasaderna på de befintliga institutionerna - industri, ekonomi, utbildning, kyrkor etc - dolde sig ett enormt maskineri som förberedde krig. Det vanliga livet fortskred aldrig annat än mellan två vapenvilor. Ett stort tvivel sänkte sig över alla mina tidigare

aktiviteter. Dessutom, även om jag behövde mycket tid för att skönja det klarare, så hade det jag läste och vad jag i förtroende fick veta av dem som kom tillbaka från Algeriet snabbt övertygat mig om att jag inte var bättre än de andra: det fanns i mig en potentiell bödel, redo att visa sig så fort omständigheterna tillät det. Långa år av arbete inom Amnesty International har bekräftat detta.

Senare skulle jag läsa dessa rader, nu berömda, från avslutningen av Gulag-arkipelagen av Solsjenitsyn: "Berusad av ungdomens framgångar och i en känsla av att vara ofelbar var jag ofta grym. Jag missbrukade makten, jag dödade och våldtog. I mina värsta handlingar, beväpnad med de bästa argument, var jag övertygad om att jag handlade rätt. På fängelsets ruttna halm kände jag för första gången godheten röra sig inom mig. Litet i sänder upptäckte jag att skiljelinjen mellan det goda och det onda varken åtskiljer stater, samhällsklasser, eller partier utan den går genom varje människas hjärta och genom hela mänskligheten. Denna linje är rörlig, den fluktuerar inom oss allteftersom åren går. I ett hjärta invaderat av det onda bevarar den en bastion av det goda. I de bästa av hjärtan jinns ett hörn där det onda aldrig dragits upp med roten.

Alltifrån den stunden har jag förstått sanningen i alla världens religioner: de kämpar mot det onda i människan (i varje människa). Det är omöjligt att fullständigt fördriva det onda från världen, men i varje människa kan man reducera det ...

"Känn dig själv!" Ingenting främjar så uppvaknandet av förståelsens ande som de skärande reflexionerna över våra egna brott, våra fel, våra misstag. Jag har tillbringat otaliga år med att tömma mig på dessa smärtsamma reflexioner och när man talar till mig om okänsligheten hos våra höga funktionärer eller om bödlarnas grymhet, ser jag mig på nytt med mina kaptensgaloner, i spetsen för mitt batteri genom det brända, skövlade Preussen och jag säger:
"Vi själva, har vi varit bättre?"

Det är helt klart, år 1961 hade jag inte denna vishet och det skulle vara förmätet att påstå att jag besitter den idag. Intuitivt kände jag allt detta och jag började min vandring. Jag bröt med alla mina tidigare engagemang och knackade på porten till noviciatet. De långa åren av bön, meditation över Guds Ord liksom studierna i filosofi och teologi gav mig möjlighet att verifiera och strukturera min intuition. Sett i backspegeln - med tiden och i synnerhet med den insikt som skulle komma senare - tror jag mig kunna säga idag att jag trängde djupare in i krigets natt. Det intellektuella livet visade sig också vara ett stort slagfält. Under denna tid efter konciliet och under slutet av 60-talet drabbades också min kyrka av otaliga konflikter och en fruktansvärd förlust av evangelisk trovärdighet. Det var då som många lämnade det apostoliska fältet och det religiösa livet. För min del, tio år efter min nystart som jag talat om var jag troende, men som människa var jag alltjämt lika villrådig. Ett tillfälle erbjöd sig att resa ut och arbeta och leva i utlandet, inom ramen för våra konvent i Skandinavien. Sedan flera år arbetade jag med främmande språk med tanke på att det skulle vara ett av de bästa sätten att arbeta för freden. Som Naïn Boutanos säger: "Människan är fiende till vad hon inte känner till; lär ut ett språk, och du kommer att undgå krigets absurditet." Jag bodde alltså i Sverige från 1971 till 1983. Jag återvänder ännu mycket ofta dit, liksom till Norge.

Där borta har åtskilliga avgörande erfarenheter fört mig till tröskeln för fredens mysterium. När jag levde som invandrare, umgicks med många invandrare, särskilt flyktingar - från de europeiska länder som på den tiden var kommunistiska, från de latinamerikanska diktaturena - blev jag mer medveten om det faktum att krig och konflikter inte bara har ekonomiska och politiska orsaker (en värld där det finns ett sådant gap mellan rika och fattiga kan inte leva i fred) utan också och i än högre grad kulturella och historiska orsaker.

Jag har sett det i synnerhet i blandäktenskapen: att öppna sig för den andre, för ett annat språk, att uttrycka mig på ett annat språk än mitt modersmål, utan att jag upplöses, utan att jag förlorar mig, är ett av de svåraste företagen, ett rum för stort lidande. Hur sant är inte filosofens ord: "Etikens rot ligger i hur jag tar emot den andre". Jag började på något sätt att förvåna mig mindre över att det fanns krig överallt, att det inte är en ovanlig händelse, och att freden är sällsynt, svåruppnäelig.

Br. Bernard Durel OP. Guerre et paix intérieure. Conférences de carême 1992

Överallt mötte jag detta envisa hat, frukten av färskas eller äldre strider och av deras alltid provisoriska vapenvilor. Detta hat som exploderar överallt i Europa idag, jag såg det varje dag, en ständig gäst vid bordet hos flyktingar, från dessa länder (inte hos alla, naturligtvis!). Det var utan tvivel då som denna meditation påbörjades, den som aldrig avslutats, om samtalet mellan Jesus och Nikodemos, i Johannesevangeliets tredje kapitel. För att förstå den andre skulle man behöva dö bort från sitt eget språk, från sitt eget vetande och födas till den andres. Är det möjligt? frågar Nikodemos.

Alla dessa möten och mer allmänt, mina första år av lyssnande, i tjänst för många människor eller par i kris - alltmedan jag själv ännu befann mig i en sorts smygande kris - fick mig att ta ett nytt steg. Man skulle kunna säga, och det skulle vara sant, att mörkret tätnade alltmer. Inte bara så att kriget fanns överallt i världen, utan i de små grupperna, hos de äkta paren och i sista hand i var och en av oss var det krig.

Det var då som jag fick den stora chansen att komma i kontakt med Orienten. Västerländska mästare, mestadels kristna men också buddhistiska eller hinduistiska, initierade mig i zenmeditationens anda, åt vars spridande jag ägnar en betydande del av min tid idag. Då återfann jag Fader Besnard som tillät mig att följa Fader Lassalles "sesshin". Även om också andra än denne jesuit ledsagat mig på tystnadens vägar, till att "släppa taget" och till objektslös meditation, är det vid hans undervisning som jag bör stanna upp här inom ramen för denna framställning om freden. Fader Lassale, tysk jesuit, lämnade oss år 1990 efter ett långt liv som till största del utspelades i Japan. Tillsammans med Fader Arrupe befann han sig i Hiroshima, den dag då atombomben exploderade) strax utanför den dödliga omkretsen. Han är hedersmedborgare i staden Hiroshima, där han fått sin sista vila. Efter åtskilliga decennier ägnade åt mötet med zenbuddister och åt att tillsammans med dem öva sig i deras kloster - vilket jag kunnat göra några veckor förra året i Japan - uttalade han sig på följande sätt vid slutet av sitt liv:

Jag tror på freden. Jag tror, att fred är möjlig, trots Hiroshima, trots upprustning. Därefter vill jag säga, att "fred" är mer än icke-krig. När man idag ropar efter fred, då menar man väl huvudsakligen ett definitivt slut på alla krig. Men hur det är möjligt är en helt annan fråga .... Att leva i fred innebär att ha fred i hjärtat, hävda och bevara den, också när den andre inte vill ha den och vill döda mig .... Inom kristendomen finns den meningen att freden är en Guds gåva - alltså en nåd ... Man kan över huvud taget aldrig urskilja, hur långt något beror på egen ansträngning och i hur stor utsträckning det är oss givet.... Ändå har människan samverkat med nåden .... Människan måste bemöda sig och kan sedan förvänta sig att det, som hon själv inte lyckas uppnå blir henne givet ...

Det står också: du skall inte döda. Det finns flera tolkningar av detta. Den ene säger: Antag att jag sitter tillsammans med min familj i mitt hus och någon kommer in och dödar mina barn, då bör jag ändå inte värja mig mot det. Den andre säger: Du får försvara dig för att skydda dina barn. Och den tredje, den mest avancerade, ser saker och ting ytterligare helt annorlunda och försöker med den upplysta andens enande kraft och med alla till buds stående medel att övervinna den så extremt verkande dualismen mellan fiende och vän, mellan liv och död och att avleda angriparen från hans avsikt att döda.

Detta försök att övervinna dualismen är den viktigaste vägen till freden ...

Sedan måste människan förstå, att hon själv är medskyldig till all olycka i världen, till orättfärdighet och krig. Och först när hon gjort det, när hon förstår, att 'jag är skyldig', kan hon förverkliga medvetandesförändringen inom sig. Det innebär också att jag har ett ansvar att göra något konkret för freden. Därur följer en helt annan attityd gentemot kosmos och gentemot alla vardagliga ting.

Insikten om skulden kan man inte bevisa logiskt -logiskt kan man snarare säga: "Jag har alls ingenting med kriget och med atombomben att göra. "Endast insikten om helhetens och mänsklighetens enhet leder till äkta fred. Allt jag gör berör mänskligheten på något sätt. När någon handlar orätt, är det inte bara hans ensak. Nej, hela mänskligheten dras därigenom också in i lidandesdelaktighet ...

(Man kan också vända på det och säga: om jag vill skapa en bättre värld, då måste jag börja med mig själv, med min familj", framför allt med mina barn ....) Det är viktigt att först ge barnen en erfarenhet av fred, framför allt hur man på meditatív väg bryter ner aggressioner . ... . Det viktigaste vid sidan om

alla förhandlingar för att undvika krig och atomvapen är att se enheten. Det betyder ett seende som alltid tar helheten med i beräkningen och på så sätt övervinner den extrema dualismen, alltså roten till fiendskap och krig. Genom denna förmåga integrerar människan inte bara den nya strukturen inom sig utan påverkar genom sin blotta närvaro sin omgivning i samma riktning. Varseblivandet av helheten hänger utan tvivel nära samman med genomskinligheten. Man kan förvisso inte tillägna sig denna förmåga varken genom en viljeansträngning eller genom fantasin. För att tillägna sig den måste man ha bestämt sig för att avstå från förutfattade meningar, önskedrömmar och blinda krav. Endast där egoismen är övervunnen, kan så småningom jämvikten mellan alla i oss nedlagda komponenter och medvetandestrukturer uppnås och människan bli i stånd till genomskinlighet och till att varsebli helheten, liksom att också vara benägen för fred.

Och just på denna punkt kommer det bl.a. an på meditation. Meditation, framför allt objektslös meditation som den övas inom zen, gör oss i stånd att fånga upp den latent dualismen och den därav resulterande fiendskapen med krig som följd, och att erfara den kosmiska helheten som en enda enhet. Utifrån denna erfarenhet av enhet övervinns så småningom fiendskapen och kriget inom oss själva och i vår omvärld.

Jag har tillåtit mig att ange detta långa citat, för i mina ögon har det verkligen auktoritet och innehåller på ett koncist sätt svaret på de frågor som utvecklats i den första delen av min framställning. Dessutom är jag övertygad om, p.g.a. de betydande svårigheter som jag personligen har mött, att bara att lyssna till denna text inte kan vara tillräckligt för att leda till en anslutning, ett samtycke. Vad som krävs är en långvarig övning i meditation och mer allmänt "att man arbetar med sig själv". Vilken chock det blev för mig att en dag från själva Fader Lassalles penna läsa dessa ord: "Studiet av teologi utan övning i meditation leder till ateism" - en avslöjande och befriande chock!

Den regelbundna övningen i objektslös meditation och de läromästare jag funnit, först hos djuppsykologer, sedan hos Orientens och Västerlandets mystiker, har till slut låtit mig lära känna vad som finns på varje sida i evangeliet - i Jesu undervisning och handlande. Ovanför de politiska, ekonomiska, kulturella, etniska och religiösa orsakerna till krig verkar denna tendens, denna frestelse, som är närvarande hos varje människa, detta behov att demonisera, att se den andre som en djävul. Då människan vägrar, eller inte kan erkänna att gränsen mellan gott och ont, mellan ljus och mörker går genom henne själv, förkastar hon den, projicerar den utanför sig själv och låter den gå mellan mitt och ditt, mellan dem och oss.

En historia räcker för att illustrera denna mekanism. Jag inbjuder er att lyssna till följande samtal och tänka efter om ni upplevt något liknande:

- Vad väntar vi på - vi som samlats på torget?
- Barbarerna skall komma idag.
- Varför ett sådant manfall i Senaten? Varför vilar senatorerna och stiftar inte lagar?
- Det är därför att barbarerna kommer idag. Vilka lagar skulle senatorerna rösta för? När barbarerna kommer, kommer de att bestämma lagen.
- Varför sitter vår kejsare, uppstigen alltsedan gryningen, under en baldakin vid stadens portar, högtidlig och med kronan på sitt huvud?
- Det är därför att barbarerna kommer idag. Kejsaren gör sig redo att ta emot deras ledare; han har till och med gjort i ordning ett pergament som tilldelar honom ärebetydelser och titlar,
- Varför bär våra två konsulter och våra talare sin röda, broderade toga? Varför pryder de sig med armband med ametister och ringar gnistrande av smaragder? Varför bär de sina dyrbara och fint ciselerade stavar?
- Det är därför att barbarerna kommer idag. De uppskattar varken vackra fraser eller långa tal.
- Och varför plötsligt denna oro och detta bekymmer? Så al/varliga ansiktena är! Varför töms gatorna och torgen så snabbt, och varför går folk hem till sig med dyster min?
- Det är därför att natten har fallit, och barbarerna kommer inte. Och det har kommit folk från gränserna och de säger att det inte finns några barbarer ...
- Och vad skall vi nu göra utan barbarerna?

”De där människorna var i alla fall en lösning”

(Constantin Cavafy, övers. M. Yourcenar och C. Dimaras, Gallimard)

Psyko-terapeuternas behandlingsrum är fulla av människor som anstränger sig mot dyra pengar att känna igen sådana historier i sina konfliktfulla existenser. Kommunismens sönderfall i Östeuropa och ännu mer militarismens formidabla explosion, för vilken vårt land och några andra länder som sägs vara välutvecklade har varit skådeplatsen under Guldkrigets dagar, räcker för att visa att även på det kollektiva planet är denna berättelse inte bara en ogrundad inbillning. Vid detta tillfälle höjde påven Johannes Paulus II modigt rösten i evangeliets namn och sade klart att i detta krig skulle det inte finnas annat än förlorare. De andliga ledarna i Västerns kyrkor visade en alltför vanlig efterlåtenhet. Och ändå ....

Hittills har jag talat föga om evangeliet. Men stunden har kommit att göra det och också att säga varför jag väntat med det (väntat för länge enligt somligas smak, kanske). Vägran att acceptera pseudo-fred och den klarsynta blick som kastas på människans vanemässiga fungerande finns i hjärtat av evangeliet, är Evangeliet, helt i linje med varje proklamation av Shalom från det första förbundet och från striden som ständigt återupptogs av profeterna. (Detta skall jag inte utveckla, men när skall vi besluta oss för att läsa dem och att lyssna till dem?)

Låt oss nu stanna vid Jesus och vid det Nya testamentet. Det är svårt att välja: ”Hycklare, ta först bort bjälken ur ditt öga, så kan du se klart och ta bort flisan ur din broders. ” (Matt 7:5).

”Förstår ni inte att inget av det som kommer in i en människa utifrån kan göra henne oren? ... Det som kommer ut ur människan, det gör henne oren. Ty inifrån människornas hjärtan, kommer det onda tankarna, otukt, stöld, mord, äktenskapsbrott, självskhet, ondska, bedrägeri, liderlighet, avund, förtal, högmod, förblindelse.” (Mark 7:18-21). ”Varifrån kommer all kamp och strid ibland er? Är det inte från begären som för krig i era lemmar? Ni vill ha men får ingenting. Ni dödar av avund, men uppnår ingenting. Ni kämpar och strider. ” (Jak 4:1-2) Och i liknelsen om ogräset: ”Nej, svarade han, då kan ni rycka upp vete samtidigt som ni rensar bort ogräset. Låt båda växa tills det är dags att skörda.” (Matt 13:29-30). Eller ytterligare: ”Vid samma tillfälle kom några och berättade för honom om de galileer vilkas blod Pilatus hade blandat med blodet från deras offerdjur. Då sade han: ”Tror ni att de var större syndare än alla andra i Galileen, eftersom delta kunde hända dem? Nej, säger jag, men om ni inte omvänder er skall ni alla mista livet som de. ”(Luk 13: 1-5)

Alltid samma modell, alltid samma "om-vändning": strålkastaren först vänd mot det yttre, mot gränsen, som mödosamt upprätthåller demarkationslinjen, mellan dem och oss, mellan rättfärdiga och orättfärdiga, syndare och utvalda, judar och greker, fria och slavar, män och kvinnor. Och du, vem är du? Kan du inte äntligen vakna, öppna ögonen liksom den blindfödde och se att i det spel du spelar finns det bara förlorare ?"

Detta förödande krigsspel nöjer sig Jesus inte med att ersätta med "en lek med ord". Han vet ju att det finns gränser överallt mellan människorna, därför att vi alla är djupt sårade och därför att vi står emot för att hålla de andra på avstånd därför att de gör oss illa. Jesus vet det och går framåt mot gränserna med tomma händer. En vän till mig som är psykiater sade till mig att i närvaro av en våldsamt psykotisk person måste man mycket snabbt gå fram till honom och krama honom, omfamna honom mycket hårt. Då brister han i gråt. Det är vad Jesus gör med mänskligheten. Det är den vägen som han stakar ut. Det har sagts att i Kristus ”förklarar” Gud ensidigt fred med mänskligheten. Följaktligen är det ingenting att förvåna sig över att Jesus på påskkvällen går fram till sina lärjungar - husets dörrar var reglade av fruktan för judarna (lägg märke till det) - och säger till dem: "Frid åt er alla. Liksom Fadern har sänt mig, sänder jag er." När han sagt detta, andades han på dem och sade: "Ta emot helig Ande. Om ni förlåter någon hans synder, så är de förlåtna". (Joh 20:21-23). Jag glömde nämna att han, som sålunda går genom stängda dörrar till vad som på sätt och vis var en grav, börjar med att visa dem sina händer och sin sida. Paulus ger i sitt brev till efeserna som nyckel till varje äkta "fredsstiftande" följande: "Men nu, tack vare Jesus Kristus, har ni som en gång var långt borta kommit nära, genom Kristi blod Ty han är vår fred han har med sitt liv på jorden

gjort de två lägren till ett och rivit skiljemuren, hatet" fiendskapen står det i den svenska översättningen) (Ef. 2:13-14). För att uttrycka det kort: Freden är, som vi ser, oskiljaktig från blodet, från korsets väg, från förlåtelsen och från Andens gåva, den Ande om vilken man inte vet varifrån han kommer eller vart han far. Det betyder att han inte känner några gränser. Man har på engelska kallat honom "go-between God". Nu kan följande mycket viktiga Jesus-ord börja få sin förklaring: "Frid lämnar jag kvar åt er, min frid ger jag er. Jag ger er inte det som världen ger." (Joh 14:27). I sitt brev till filipperna förtydligar Paulus Jesu ord: "Gör er inga bekymmer utan när ni åkallar och ber, tacka då Gud, och låt honom få veta alla era önskingar. Då skall Guds frid, som övergår allt förstånd, bevara era hjärtan och era tankar) Kristus Jesus." (Fil 4:6-7).

Sedan jag påmint om dessa starka ord (det finns många andra) som ni utan tvivel känner väl till, återgår jag till min fråga. År 1954, när den fruktansvärda serien av grymheter redan hade börjat på algerisk mark, mediterade Francois Mauriac högt: "Vilka våra skäl och våra ursäkter efter nitton seklers kristendom än må vara, ser våra dagars bödlar aldrig Kristus i sina offer. Det Heliga Anletet uppenbarar sig aldrig i den arab som poliskommissarien bearbetar med sin knytnäve. Hur sällsamt att de aldrig - i synnerhet när de framför sig har ett mörkhyat ansikte med semitiska drag - tänker på sin Gud som var fastbunden vid pelaren och utlämnad åt soldathopen att de aldrig tvärsigenom sitt offers jämmerrop hör hans stämma: detta har ni gjort mot mig. Hur kommer det sig att denna nåd aldrig vederfars någon döpt bödel? ... När under historiens lopp, frågar jag er, har de kristna nationerna vittnat om att de mindes tll Kristus var en man som torterades i sin kropp? De förblir utan ursäkt, för i varje generation har det alltid funnits en Franciskus av Assisi eller en Vincent de Paul för att påminna dem, inte genom ord utan genom sill liv som de offrat. Historiens lopp har emellertid inte låtit sig styras av helgonen. De har påverkat människors hjärta och ande, men historien har förblivit kriminell. "

Ett besvärande konstaterande, till och med förlamande, åtminstone till den dag då jag - som jag rapporterade tidigare - slutligen kunde se att vi i evangeliernas Kristus, i Franciskus av Assisi, i Vincent de Paul, i Dominikus, i alla andra "solmänniskor" som gått i hans spår, haft just vägvisare som förmått "styra våra fötter in på fredens väg". Då hade jag upptäckt sanningen i följande påstående av den katolske, engelske författaren Chesterton: "Man säger att kristendomen har misslyckats, man har aldrig provat den" eller mycket litet... Man har missförstått evangeliets innebörd och blandat den med alla möjliga strukturer från denna världen och glömt det radikala och det skarpt utmejslade från Bergspredikan: "Ni har hört, men jag säger er". Evangeliet är varken en lag eller ett program eller en utopi. Det är tingens innersta grund som stiger fram inför den upplysta blicken hos den som dött bort från sitt jag. För Gud och för dem som i sanning tillhör honom finns det inte längre någon gräns, bara ett enda rum där, i takt med Andens oavbrutna andningsrytm, allt inre aldrig upphör att förvandlas till ett yttre och vice versa. Dessa fridsvarer har jag kallat "solmänniskor" på grund av själva den evangelietext mot vilken hela min framställning har strålat samman: "Ni har hört att det blev sagt Du skall älska din nästa och hata din fiende. Men jag säger er: älska era fiender och be för dem som förföljer er; då blir ni er himmelske faders söner. Ty han låter sin sol gå upp över onda och goda och låter det regna över rättfärdiga och orättfärdiga .... Var fullkomliga, så som 'er fader i himlen är fullkomlig." (Matt 5 :43-48)

Ordet fiende är tillräckligt för att påminna oss att det här handlar om ett sanningens ord, riktat till verkliga människor. Jeanne d'Arc, en solkvinna som levde i fred mitt under krig uttryckte det inte utan humor: "Gud älskar engelsmännen, men han älskar inte engelsmän i Frankrike".

Kära vänner, i kväll har jag talat till er hjärta till hjärta. Det har varit ett tafatt ord och behäftat med svaghet. Ett hårt ord att lyssna till? Javisst, men skulle det kunna finnas en varaktig och äkta fred utanför vad jag har sagt er? Vi befinner oss inte på ett område som är lätt eller som bekräftas av statistik utan ett som tillhör sanningen och mystiken. Liksom Johannes Paulus II uttryckte det vid det interreligiösa mötet i Assisi, varje människa tas på allvar, är respekterad som aktör: "I våra dagar kan krig beslutas av några få personer: fred kräver ett solidariskt engagemang av alla." Var och en behövs, oberoende av hans religion eller icke-religion. En fredens man: Johannes Paulus II när han nyligen på redde utanför Dakar bad Afrika om förlåtelse i de kristnas namn för hur de behandlat de svarta (kommer han att göra samma sak i Latinamerika?) Fredsmän: Willy Brandt som knäböjde i det tyska folkets namn inför ghettot i Warszawa, eller Vaclav Havel som bad om

Br. Bernard Durel OP. Guerre et paix intérieure. Conférences de carême 1992

förlåtelse inför tyskarna för fördrivningen av sudettyskarna. När det gäller fred är var och en i frontlinjen, på varje sida om gränsen. I förening med Solsjenitsyn skreven judisk holländska, Etty Hillesum som skulle komma att förintas i Auschwitz år 1943 kort tid innan i sin dagbok följande reflexion som harmonierar märkligt med det som jag delat med er:

"Och jag sa ännu en gång, men min vanliga passion (även om jag började att tycka att jag var långtråkig, genom att jag alltid kom fram till samma slutsatser): "Det är den enda lösningen, verkligen den enda, jag ser ingen annan utväg: att var och en av oss vänder sig inåt mot sig själv och drar upp med rötterna och förintar i sig själv allt som han tror bör förintas hos de andra. Låt oss vara ordentligt övertygade om att den minsta atom av hat som vi lägger till denna värld gör den ännu mer ogästvänlig än den redan är." Och Klaas, (en vän), den gamle partisanen, veteranen från klasskampen, säger, i en blandning av förvåning och förvirring: "Men ... men det skulle vara att gå tillbaka till kristendomen!" Och jag, road av denna stora förlägenhet, replikerade utan att hetsa upp mig: Javisst, kristendomen, varför inte?" (Une vie bouleversee, Det förstörda livet sid 204).

Mitt under Vietnam-kriget gav den amerikanske trappistmunken Thomas Merton detta enkla råd: "Var i fred: då kommer det att finnas åtminstone en plats av fred i världen". Kanske ett försvagat eko av dessa ord av eld som föll från den helige Serafim av Sarovs läppar, han som levde i Ryssland under 1800-talet och som genomgick fruktansvärda prövningar: "Förvärva friden och tusenden vid din sida kommer att finna frälsningen",

Freden, vem skall uttala den? Är den inte denna upplysning som zenmästaren talar till oss om? "Eleverna sökte upplysning, men de visste inte vad det var eller hur de skulle kunna uppnå den." Mästaren sade: 'Man kan inte nå den, ni kan inte få tag på den. ' När han såg hur nedslagna eleverna blev, sade han: 'Var inte bekymrade. Ni kan inte heller

förlora den. ' Och alltsedan den dagen söker eleverna något som de varken kan förlora eller vinna."

Br. Bernard Durel OP